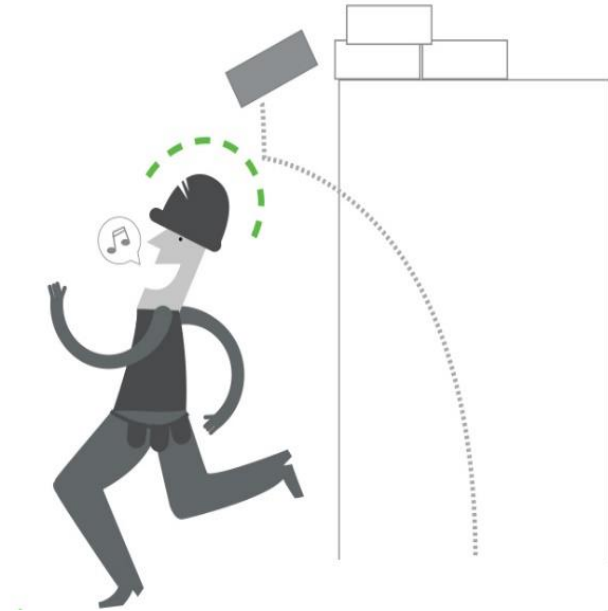

Kari Birkeland

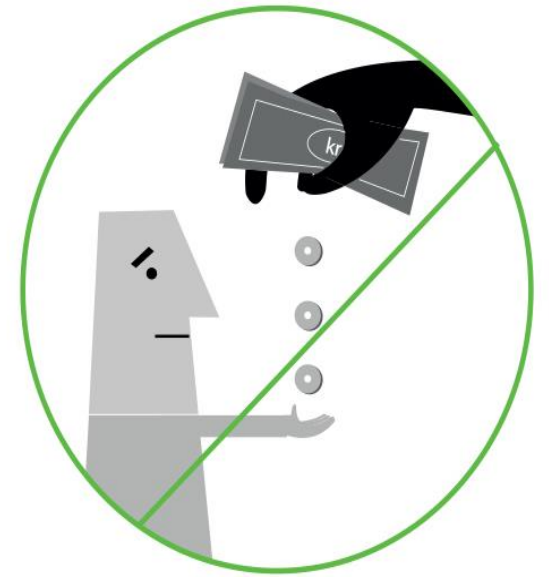
Arbeidstilsynets innsats for å
forebygge sosial dumping og
hindre arbeidslivskriminalitet
i renholdsbransjen

Todelt strategi

Forebyggende arbeidsmiljøarbeid

Bekjempelse av sosial dumping og kriminalitet i arbeidslivet

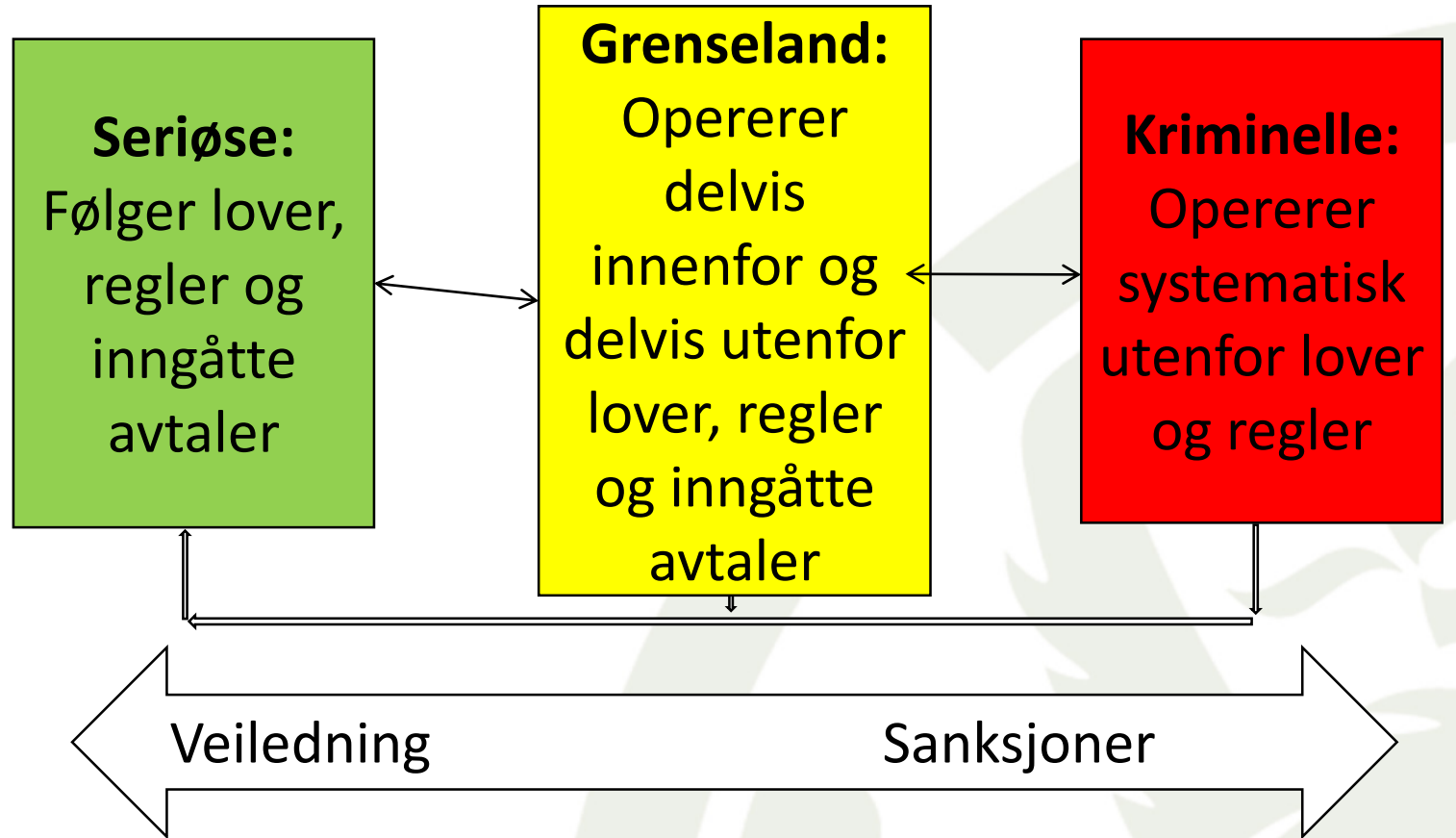

Hva gjør Arbeidstilsynet

- Nasjonal tilsynsaktivitet renhold
- Godkjenningsordningen
- Tverretatlig a-krimssamarbeid
- Treparts bransjeprogram renhold
- Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA)
- Internasjonalt samarbeid

Ikke svart/hvitt

Treparts bransjeprogram

- Dialog med partene i arbeidslivet å skape varige forbedringer i arbeidsforhold og arbeidsmiljø
- Tre bransjer:
  - Renhold
  - Uteliv
  - Transport
- Partene får eierskap til tiltakene
- Myndighetene får mer kunnskap om utfordringene i næringene

Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA)

- Samarbeid mellom Skatteetaten, politiet, Utlendingsdirektoratet og Arbeidstilsynet
- Skal være et **felles kontaktpunkt** med norske myndigheter og bidra til kortere saksbehandlingstid
- Viktig møteplass for å gi, og få, informasjon
- Skal gjøre det lettere for utenlandske arbeidstakere å følge reglene for arbeidslivet i Norge

Hvem fører vi tilsyn med?

- Godkjente renholdsvirksomheter
- Ikke godkjente renholdsvirksomheter
- Private og offentlige virksomheter som kjøper renholdstjenester

Hvorfor tilsyn med Godkjente virksomheter?

- En renholdsvirksomhet blir godkjent på bakgrunn av innsendt dokumentasjon
- Tilsyn blir gjennomført for å verifisere at virksomheten faktisk driver i tråd med kriteriene for å være godkjent
- I tillegg kontrolleres arbeidstid og systematisk HMS-arbeid som er regulert i Arbeidsmiljøloven

Hvorfor tilsyn med ikke godkjente virksomheter

- Mange ikke godkjente virksomheter har ingen kunnskap om godkjenningsordningen og regelverket som regulerer renholdsbransjen
- Resultatet er at virksomhetene enten søker godkjenning eller slutter å tilby renholdstjenester

Hvorfor tilsyn med innkjøpere

Innkjøpere er viktige aktører for å redusere markedet for useriøse og kriminelle virksomheter

- Det er forbudt å kjøpe renholdstjenester fra ikke godkjente virksomheter
- Renholdsbransjen er en allmenngjort bransje – dette gir innkjøpere informasjons - og påseplikt
- Nytt regelverk – lav kunnskap

Hva er sosial dumping?

Sosial dumping –Ikke nødvendigvis kriminelt, men vi ønsker å bekjempe det

- Berører oftest utenlandske arbeidstakere.
- Det er spesielt når vi finner brudd på allmenngjøringsforskriften.
- I blant vil det være en glidende overgang fra sosial dumping til arbeidslivskriminalitet.

Hva er arbeidslivs-kriminalitet?

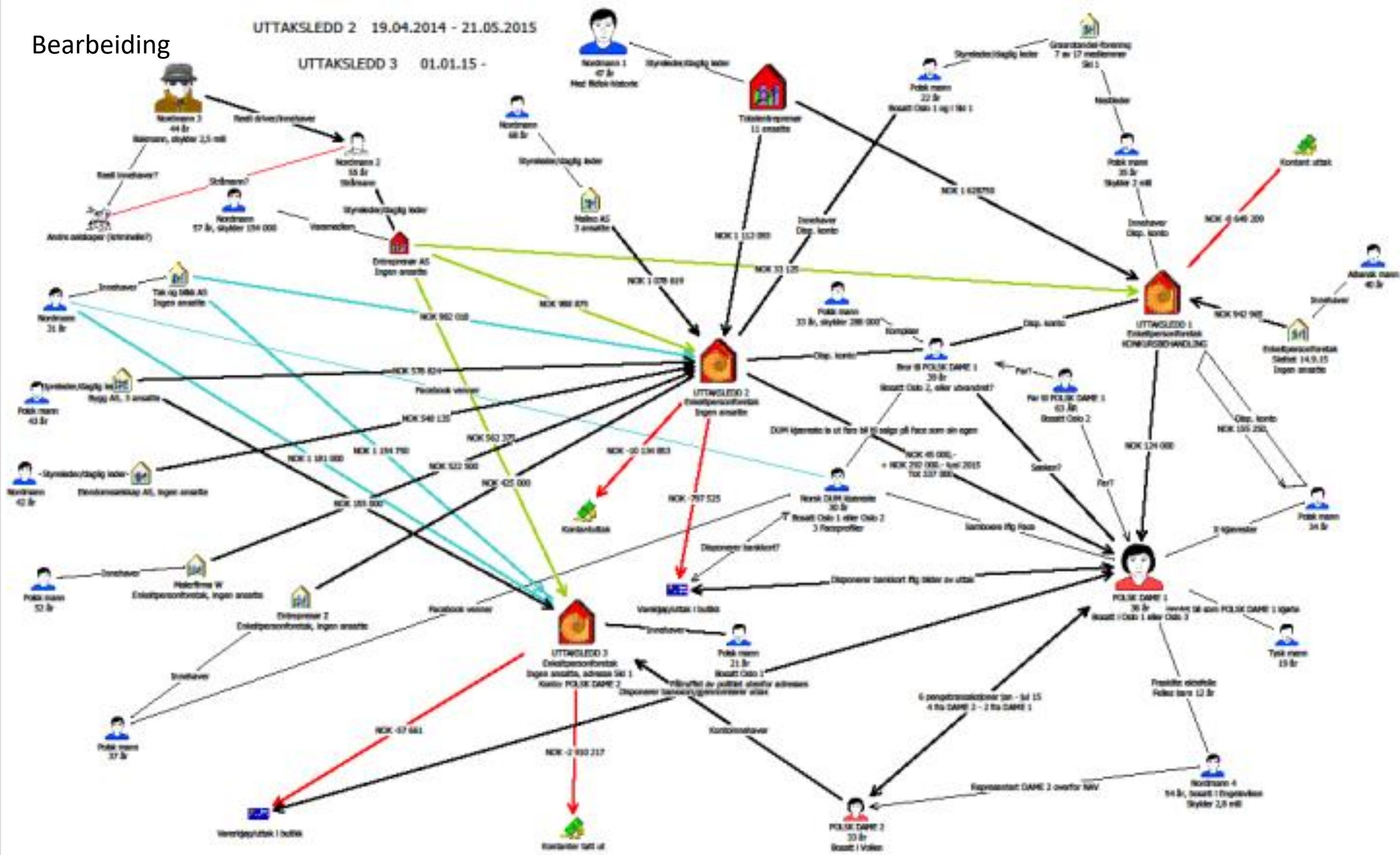
«**Arbeidslivskriminalitet** er brudd på norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygde-, skatte- og avgiftskriminalitet eller organisert kriminalitet som minimaliserer produksjonskostnader for varer og tjenester i Norge, og dermed undergraver norske samfunnsstrukturer og virker konkurransevridende»

Innen arbeidslivskriminalitet er det ikke bare virksomhetene som er interessante. Det er de kriminelle nettverkene vi går etter i stor grad. De kan bestå av innfløkte system med bakmenn som tjener på en rekke kriminelle forhold.

Bearbeiding

UTTAKSLEDD 2 19.04.2014 - 21.05.2015

UTTAKSLEDD 3 01.01.15 -

Målet med A-krim arbeidet

- sette de kriminelle ut av stand til å fortsette sin virksomhet i arbeidsmarkedet, eller redusere deres kapasitet til å drive kriminell virksomhet over lengre perioder
- redusere handlingsrommet til de kriminelle
- påvirke de useriøse til å etterleve regelverket

Trender

- Kriminell aktivitet flyttes mellom **flere bransjer**
- Utstrakt bruk av enkeltmannsforetak for å **unngå arbeidsgiveransvar**
- Mer **blanding av legal og illegal** virksomhet
- Bruk av **fiktive fakturaer**
- **Stråmannsvirksomhet**
- **Advokater, regnskapsførere, konsulenter etc.** bistår med lovbrudd

Kjennetegn

- Ufaglært arbeidskraft
- Ansatt i utenlandsk virksomhet
- Atypiske ansettelsesformer
- Uorganiserte virksomheter (ingen tillitsvalgte)
- Mange kontaktledd

Utsatte bransjer

- Bygg og anlegg
- overnatting og servering
- **Renhold**
- Bilepleie
- Transport
- Industri
- Jordbruk og skogbruk
- Massasje/velvære

Konsekvenser av a-krim

- Stjeler penger fra fellesskapet
- Seriøse presses ut av markedet
- Utnytter arbeidere
- Forbrukere mister sitt vern
- Mangelfull rekruttering til flere næringer

Hvorfor tverretatlig a- krimsamarbeid

Politi/påtale, NAV, Skatteetaten og Arbeidstilsynet

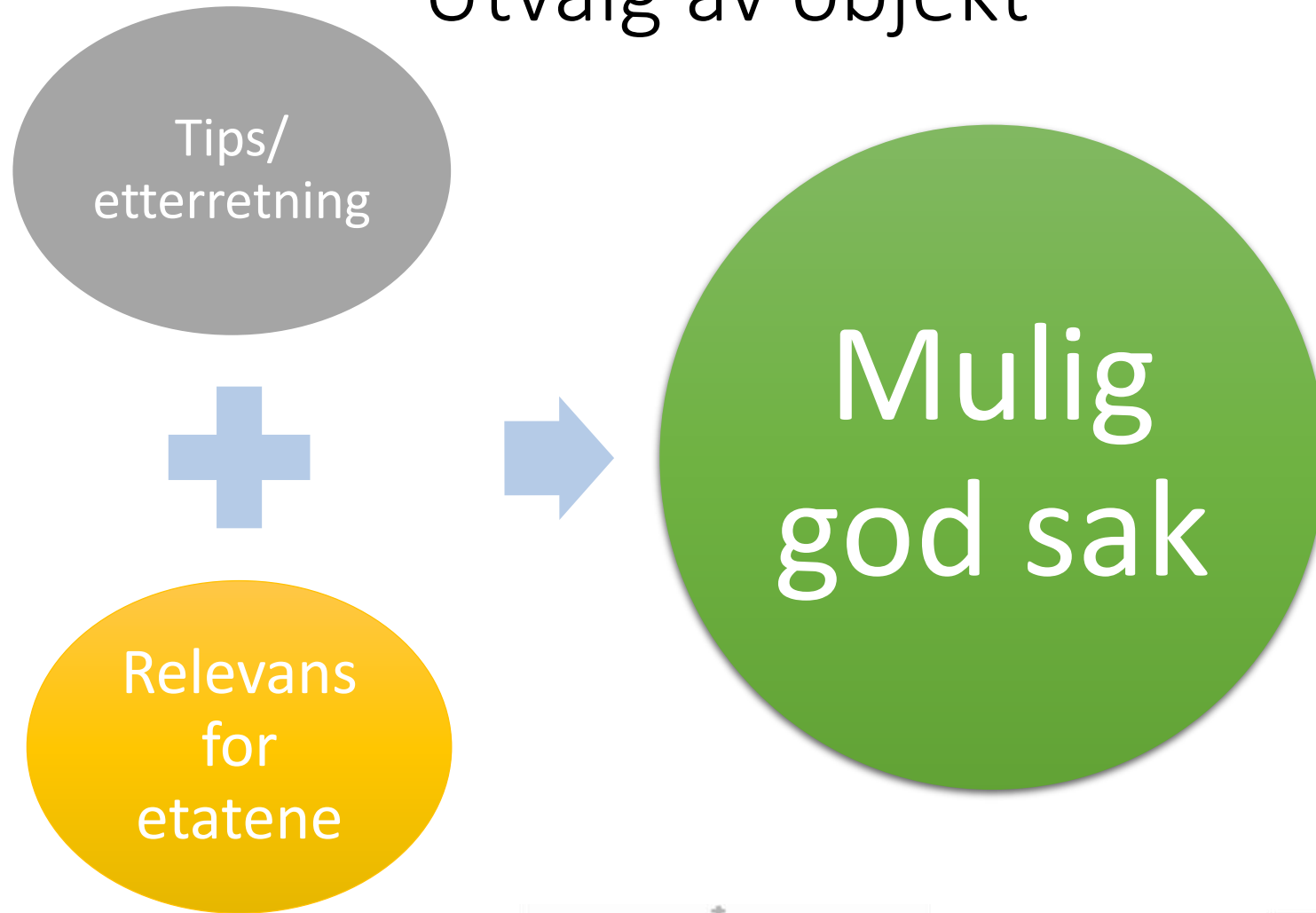
- Samordne innsatsen
- Komplekst og meget ressurskrevende
- Der vi finner brudd på en etats regelverk, finner vi ofte brudd på andres
- Bredere etterretningsgrunnlag
- **Økt utnyttelse av etatenes virkemidler**

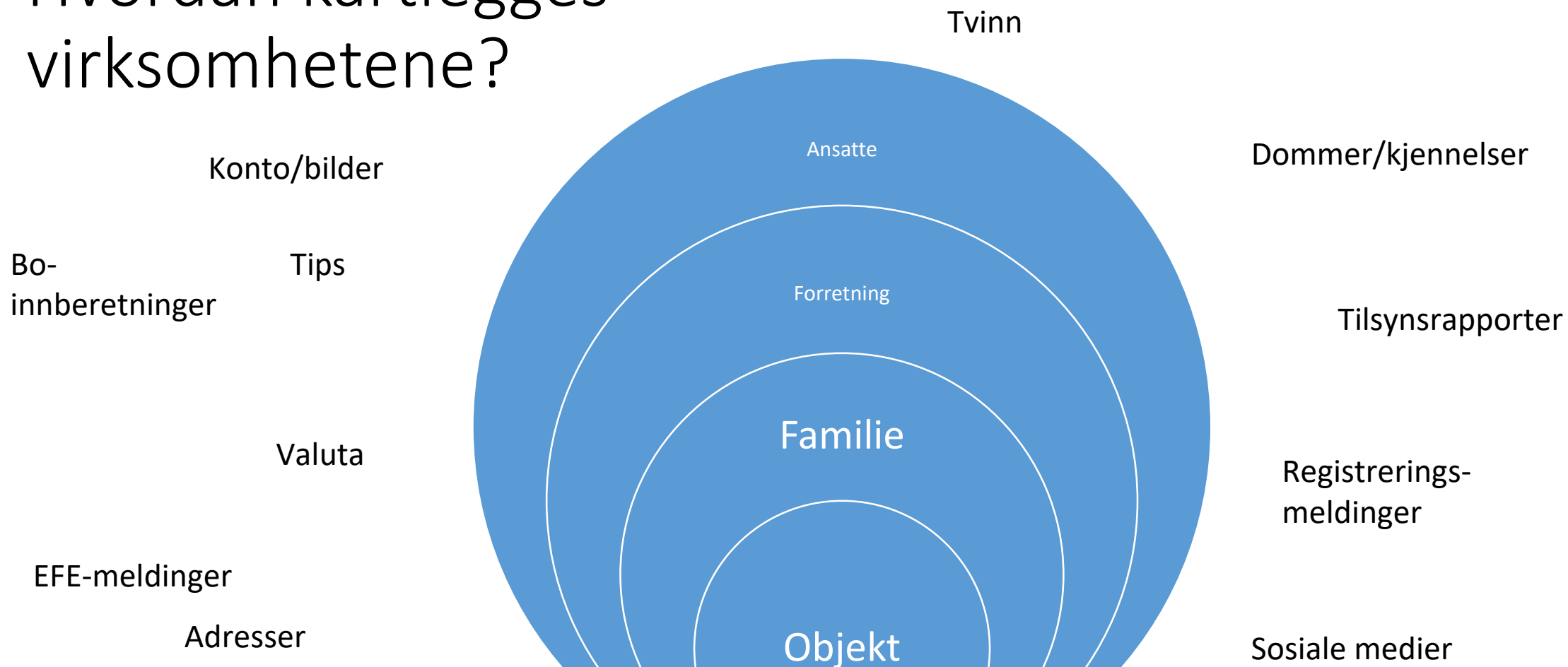
Samlokalisering

- Det er opprettet syv samlokaliserte a-krimsentere. De ligger i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bodø, Tønsberg og Kristiansand.
- Hver enhet består av et **strategisk og koordinerende** nivå og en **operativ gruppe**
- Ved å samle etatenes etterretningsinformasjon står vi bedre rustet mot useriøse og kriminelle aktører
- I tillegg til de samlokaliserte enhetene er det etablert **samarbeidsavtaler** mellom etatene flere steder i landet

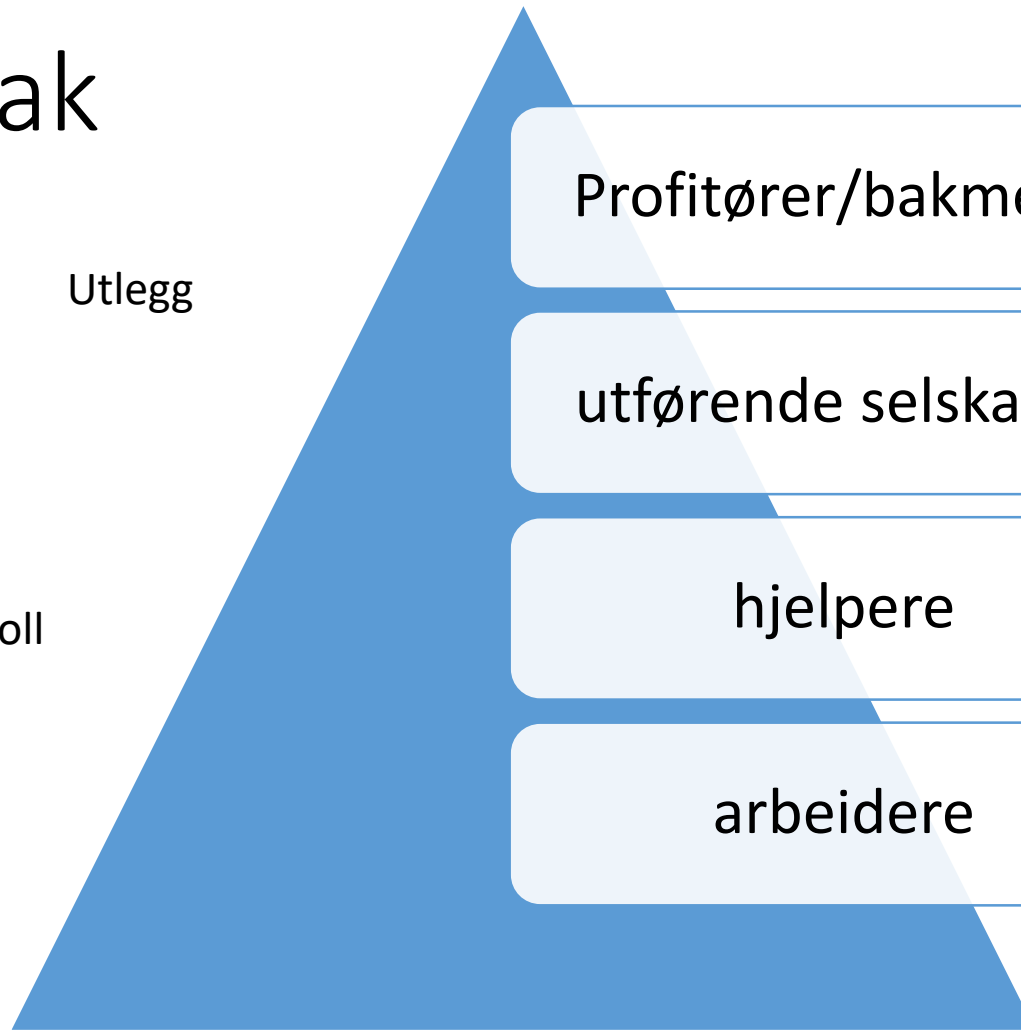
Utvalg av objekt

Hvordan kartlegges virksomhetene?

Valg av tiltak

bortvisning

Profitører/bakmenn

Konkurs

Utlegg

utførende selskaper

Bygg-herretilsyn

Bokettersyn

NAV-kontroll

hjelpere

anmeldelse

arbeidere

utvisning

Stans

Hva virker? Våre erfaringer

- Når vi klarer å ramme flere ledd i kjeden samtidig
- Når vi klarer å operere i sanntid
- Når vi tar penger eller på andre måter gjør det dyrt å være kriminell
- Når vi klarer å samle og bearbeide informasjonen underveis i tiltaksutøvelsen og benytte denne på nye måter
- Når vi samler riktig og tilstrekkelig informasjon til å ramme bakmenn
- Når etatslinjene/lederne spiller på lag med oss

Dette krever samarbeid over tid og lojalitet til oppdraget.

Nyttige lenker

- www.arbeidstilsynet.no
- <http://www.sua.no/>
- <https://www.nav.no/workinnorway/no/Forside>
- <http://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsmiljoguiden/>